

**Brüssel, 31. jaanuar 2023
(OR. en)**

5871/23

**COH 8
SOC 58
AGRISTR 5
PECHE 30
CADREFIN 9
POLGEN 7**

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	30. jaanuar 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 39 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid 2022. aasta koondaruanne programmide rakendamise aastaaruannetest rakendusaastate 2014–2020 kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 39 final.

Lisatud: COM(2023) 39 final

Brüssel, 30.1.2023
COM(2023) 39 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid
2022. aasta koondaruanne programmide rakendamise aastaaruannetest
rakendusaastate 2014–2020 kohta**

{SWD(2023) 22 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid

2022. aasta koondaruanne programmide rakendamise aastaaruannetest rakendusaastate 2014–2020 kohta

1. SISSEJUHATUS

2021. aastal mõjutas Euroopa ühiskonda jätkuvalt rahvatervise kriis. SARS-CoV-2 variantide järjestikused lained panid meie majanduse vastupanuvõime proovile. Hoolimata rasketest tingimustest jätkati Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest inimeste, ettevõtjate ja piirkondlike ametiasutuste toetamist. See omakorda aitas nii tervisekriisi kui ka majanduskriisi mõju leevendada.

Kui Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid toimivad avaliku ja erasektori investeeringute ning pikaajaliste projektide tugisambana, siis tervisekriisi ajal sisse viidud paindlikkus võimaldas toetada inimesi, ettevõtjaid ja piirkondlikke ametiasutusi, et aidata neil COVID-19 pandeemia mõjuga toime tulla. Toetusmeetmed olid suunatud eeskätt üha suurenevatele kulutustele seoses tervishoiu, lühendatud tööaja ja VKEda käibekapitaliga.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest kui 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku (ELi eelarve) suurimast investeerimisvahendist toetatakse Euroopa piirkondade territoriaalset, majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust ning nende vastupanuvõimet neid viimastel aastatel tabanud kriisile ja sellest taastumist. Need hõlmavad järgmisi fonde:

- Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF),
- Euroopa Sotsiaalfond (ESF),
- Ühtekuuluvusfond,
- Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD),
- Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF).

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendusperiood kestab kümme aastat,⁽¹⁾ millest 2021. aasta oli kaheksas. Käesolevas aruandes esitatakse vastavalt määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 53 nõuetele Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahalise rakendamise muutused kuni 2021. aasta lõpuni⁽²⁾. Aruanne sisaldab liikmesriikide teatatud kumulatiivseid tulemusi programmitöö perioodil 2014–2020 ning esialgseid tähelepanekuid struktuuri- ja investeerimisfondide programmide reageerimismeetmete kohta, mis on COVID-19 pandeemia suhtes võetud.

⁽¹⁾ [Määrusega \(EL\) 2020/2220](#) pikendati Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi praegust rakendamisperioodi kahe aasta võrra, et võimaldada liikmesriikidel ja komisjonil valmistada ette kõik elemendid, mis on vajalikud ühise põllumajanduspoliitika uue õigusraamistiku kohaldamiseks asjaomaste strateegiakavade suhtes.

⁽²⁾ Kui andmed olid saadaval, on nendest näha ka rahalise rakendamise osaline edenemine 30. septembrini 2022.

2021. aasta lõpus oli investeeringute maht kokku 731 miljardit eurot, millest ELi rahastamine oli 535 miljardit eurot. Kavandatud üldeelarve kasvas peaaegu 90 miljardi euro võrra, peamiselt tänu ühtekuuluvust ja Euroopa territooriume toetava taasteabi (REACT-EU) raames COVID-19 pandeemiaga võitlemiseks eraldatud lisavahenditele ning ühise põllumajanduspoliitika eelarve suurendamisele. Fondidest toetatakse Euroopa tuleviku jaoks olulisi poliitikaeesmärke, sealhulgas järgmisi:

- aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu edendamine;
- avaliku halduse institutsioonilise suutlikkuse tõhustamine;
- territoriaalse ja linnaarengu ning territoriaalse koostöö (Interreg) hoogustamine.

2021. aasta lõpuks olid liikmesriigid saanud kätte juba üle 64 % ühtekuuluvuspoliitika vahenditest. Absoluutarvudes on 2021. aastal välja makstud 66 miljardit eurot suurim iga-aastane makse, mille komisjon on kogu 2014.–2020. aasta rahastamistsükli jooksul teinud. Värskeimate kättesaadavate finantsandmete kohaselt oli komisjon 2022. aasta oktoobri lõpus ühtekuuluvuspoliitika 2014–2020. aasta programmidele välja maksnud 297 miljardit eurot, st ligikaudu 74 % kavandatud vahenditest, ja maksta jäi veel 104 miljardit eurot.

Ajavahemikul 2014–2020 aitasid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid

- toetada rohkem kui 4 miljonit ettevõtjat;
- luua ELi eri piirkondades üle 310 000 uue töökoha;
- parandada 460 000 kodumajapidamise energiatõhusust;
- suurendada taastuvatest energiaallikatest saadava energia tootmisvõimsust enam kui 3 600 MW võrra (vastab ligikaudu 1 800 tuuleturbiinile);
- vähendada üldkasutatavate hoonete primaarenergia tarbimist 2,6 teravatt-tunni võrra aastas (vastab ligikaudu 720 000 majapidamise aastas tarbitavale elektrienergia kogusele);
- ühendada veel 500 000 energiakasutajat arukate võrkudega;
- aidata 55,2 miljonit inimest tööhõive, sotsiaalse kaasatuse või haridusmeetmetega;
- toetada üle 2,3 miljoni projekti põllumajandussektoris ja maapiirkondades;
- säilitada kalandus- ja vesiviljelussektoris enam kui 44 000 töökohta ja luua 6 000 uut töökohta.

Teave, mille liikmesriigid esitasid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide programmide rakendamise kohta 2021. aastal, annab üksnes hetkeülevaate väga muutlikust olukorrast. Programmides kasutatakse jätkuvalt ELi rahastust, et tegeleda pandeemia mõjuga, ning püütakse ühtlasi saavutada algseid strateegilisi eesmärke, ehkki märkimisväärselt teistsuguses kontekstis. ELi liikmesriigid kasutasid täiendavat paindlikkust, mida pakkusid koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatused (CRII ja CRII+), ning taasterahastu „NextGenerationEU“ taastepaketi, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu ning REACT-EU kaudu kättesaadavaks tehtud lisavahendeid.

Programmide rakendamist on täiendavalt mõjutanud Venemaa sissetung Ukrainasse 2022. aastal. Komisjoni toetusel on liikmesriigid oma programme kohandanud, et kohaneda kiiresti muutuva keskkonnaga ja lahendada tekkivaid probleeme. Ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas (CARE), mille ettepaneku tegi komisjoni 2022. aasta märtsis ja mis võeti vastu 2022. aasta aprillis, pakkusid ühtekuuluvuspoliitika rahastamisel lisapaindlikkust, et toetada liikmesriike, kes võtavad vastu Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja eest põgenevaid inimesi. Tihedas

koostöös kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kohalike ametiasutustega toetati Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest pagulaste eluaseme ja tervishoiuga seotud koheseid abimeetmeid. Samuti toetati struktuuri- ja investeerimisfondidest pikaajalist lõimumist tööhõive, hariduse ja sotsiaalse kaasatuse valdkonnas, sealhulgas koolitust, keelekursusi, nõustamist, juhendamist, psühholoogilist abi, õigusabi ning juurdepääsu sellistele teenustele nagu lapsehoid, tervishoid ja sotsiaalteenused.

Peale põgenike enneolematu sissevoolu põhjustamise on Venemaa sissetung Ukrainasse tõstnud ka toormehindu, sealhulgas energia- ja toiduainete hindu, tekitanud tarneahelates uusi kitsaskohti ning häirinud tööturgu. Ühtekuuluvusfondidest on jätkuvalt toetatud liikmesriike nende probleemide lahendamisel, pakkudes ühtekuuluvuspoliitika investeringute rakendamisel maksimaalset paindlikkust paindliku abi kaudu territooriumidele (FAST-CARE), mille ettepaneku esitas komisjon 2022. aasta juunis ja mis võeti vastu 2022. aasta oktoobris. FAST-CARE sisaldab mõlema programmiperioodi (2014–2020 ja 2021–2027) muudatusi, mis on suunatud i) halduskorra lihtsustamisele, ii) suuremale paindlikkusele, et kasutada kolme ühtekuuluvuspoliitika fondi vaheldumisi ja rahastada juba lõpetatud projekte, ning iii) täiendavale likviidsusele suurema eelrahastamise kaudu REACT-EU vahenditest ning võimalusele taotleda kulude katmist 100 % ulatuses ELi eelarvest ilma kaasrahastamiseta liikmesriikide eelarvetest.

Lisaks aitas komisjon praeguse energiakriisiga toime tulla, tehes kava „REPowerEU“ seadusandlike läbirääkimiste raames sihipäraseid muudatusi 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitikas, s.o projekt „SAFE“ (*Supporting Affordable Energy*). Euroopa Parlament ja nõukogu jõudsid 14. detsembril 2022 kava „REPowerEU“, sealhulgas projekti „SAFE“ suhtes poliitilisele kokkuleppele, mis võimaldab liikmesriikidel kasutada kuni 10 % oma 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika eraldisest, et toetada haavatavaid leibkondi ja VKEsid, keda energiahindade tõus, lühendatud tööajaga töö ja samaväärsed kavad eriti mõjutavad, koos 100 % ELi kaasrahastamisega.

2. RAKENDAMISE ÜLEVAADE

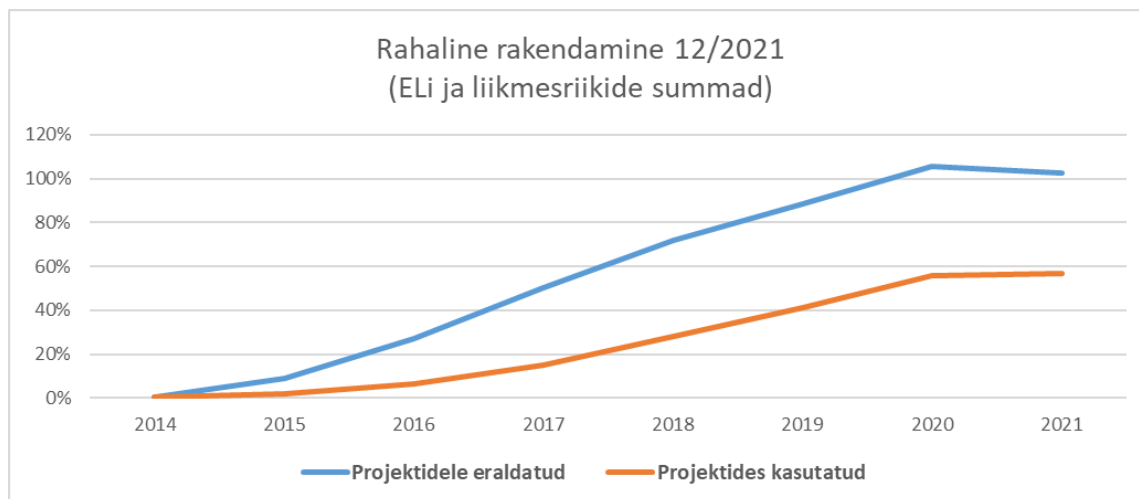
2.1. Rahaline rakendamine⁽³⁾

731 miljardit
eurot
investeeringuid
ELi
piirkondadele

Viis Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi eraldasid 2014.–2020. aasta eelarve programmiperioodiks 535 miljardit eurot. Nende vahenditega, mida täiendas liikmesriikidepoolne kaasrahastamine, tehti investeeringuid kokku 731 miljardi euro ulatuses (sh REACT-EU vahendid ning ühise põllumajanduspoliitika teise samba suurendamine). Projektide toetusesaajate kantud kulud on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest kaarahastamiseks kõlblikud kuni 2023. aasta lõpuni⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Rahalise rakendamise üksikasjad fondide ja liikmesriikide kaupa on esitatud lisades.

⁽⁴⁾ EAFRD puhul on kulud rahastamiskõlblikud kuni 2025. aasta lõpuni.

Liikmesriikide poolt Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest 2021. aasta lõpuni toetamiseks **valitud projektide** kogukulu on 746 miljardit eurot ja see moodustab 102 % kogueraldisest⁽⁵⁾. Järgmisel joonisel on suhtarvudena esitatud projektide valiku ja projektimaksete suundumus rakendustsükli jooksul.

2021. aasta lõpus maksti liikmesriikidele netosummas 252 miljardit eurot (64 % ELi ühtekuuluvuspoliitika raames kogu perioodiks kavandatud summast). Võttes arvesse programmide jõudmist lõpujärku ning kriisile reageerimisena võimaldatud paindlikkust, sealhulgas 100 % ELi rahastamist, hoogustusid 2021. aastal selgelt ELi maksed programmidele. Eelmiste programmitöö perioodide kogemus näitab, et vahendite kasutamise tempo suureneb järjest kuni programmide sulgemiseni. 2021. aastal vabastati 65 miljoni euro ulatuses kulukohustusi⁽⁶⁾.

Ühtekuuluvuspoliitika puhul kinnitavad 2022. aasta septembri finantsandmed jätkuvat hoogsat rahaliste vahendite kasutamist. Kümne kuuga teatati lisaks 45 miljardi euro kasutuselevõttust, millega maksed suurenesid 74 %ni kavandatust. Võttes arvesse, et riiklikud haldusasutused esitavad hüvitamise taotlused komisjonile üldiselt eelarveaasta lõpu poole, suureneb see näitaja 2022. aasta ülejäänud kuudel kindlasti veelgi.

2.2. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide peamised tulemused

2014.–2020. aasta õigusraamistikus on igale ELi fondile nähtud ette ühised näitajad, mis võimaldavad komisjonil jälgida ELi investeerimismeetmete, väljundite ja tulemuste igaaastaseid koondandmeid.

2021. aasta lõpu seisuga on liikmesriikide teatatud kumulatiivsed põhiaandmed tulemuslikkuse kohta järgmised:

⁽⁵⁾ See väike üleeraldis loob puhvri juhaks, kui mõni projekt rakendamise ajal ebaõnnestub või kui selgub, et saadaval on rohkem vahendeid, ning tagab seega raha optimaalse kasutuselevõtmise.

⁽⁶⁾ See summa sisaldab 17 miljonit eurot Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi vabastatud kulukohustusi, 16 miljonit eurot Euroopa Sotsiaalfondi vabastatud kulukohustusi ja 32 miljonit eurot Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi vabastatud kulukohustusi. 2021. aastal Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi kulukohustusi ei vabastatud.

- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastatud projektide kaudu toetati 4 miljonit ettevõtjat⁽⁷⁾;
- ERFi toetusel loodi 310 000 uut töökohta;
- paigaldati 3 600 MW taastuvenergia tootmise täiendavat võimsust (vastab ligikaudu 1 800 tuuleturbiinile);
- üldkasutatavate hoonete primaarenergia tarbimist vähendati 2,6 teravatt-tundi aastas (vastab ligikaudu 720 000 majapidamise aastas tarbitud elektrienergia kogusele);
- arukate võrkudega ühendati 500 000 energiakasutajat;
- 55,2 miljonit osalejat sai kasu ESFist ja noorte tööhõive algatusest toetatud projektidest;
- 8,8 miljonit osalejat omandas kvalifikatsiooni tänu ESFi toetusele;
- toetust anti 2,3 miljonile projektile, et parandada põllumajandussektori ja maapiirkondade äriettevõtete konkurentsivõimet ning luua ja hoida maapiirkondades töökohti;
- valiti välja 34 miljonit hektarit põllumajandusmaad ehk 19,5 % kasutatavast põllumajandusmaast, et elurikkuse paremaks kaitseks toetada maa majandamist;
- EAFRDst said toetust rohkem kui 3 650 LEADERi kohalikku algatusrühma, kes rakendavad kohaliku arengu strateegiaid ning hõlmavad 64 % kogu maarahvastikust (184,8 miljonit elanikku).

2.3. Reageerimine COVID-19 pandeemiale

39,6 miljardit eurot pandeemiaga võitlemiseks ja painedlikkuse suurendamiseks

Viirusevariantide järjestikused lained räsidsid Euroopa ühiskonda kogu 2021. aasta jooksul. Kogukondadele ja majandusele tekitatud kahju ohjamisel olid jätkuvalt esirinnas riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud asutused.

COVID-19 pandeemiale reageerimiseks on EL võtnud vastu senini suurima taastepaketi, et tulla kriisist välja vastupanuvõimelisemana ning toetada taasterahastust „NextGenerationEU“ rahastatavat Euroopa digi- ja rohepöoret.

REACT-EU raames toetati uute vahenditega, st 50,6 miljardi euroga 2014.–2020. aasta struktuurifondide alla kuuluvaid kriisist taastumise meetmeid.

REACT-EU oli esimene taasterahastu „NextGenerationEU“ raames kasutatav vahend, millest esimene makse tehti 28. juunil 2021. Rahastamine jagati kahte ossa: suurem osa (39,6 miljardit eurot) oli programmitööks kättesaadav 2021. aastal ja ülejäänud (10,8 miljardit eurot) oli kättesaadav 2022. aastal. Komisjon tegutses kiiresti, et teha vahendid pandeemiaga võitlemiseks ja majanduse toetamiseks õigel ajal kättesaadavaks.

⁽⁷⁾ Ettevõtteid püütakse toetada kõikidest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest. Projektide kaudu toetati ERFi raames 2 miljonit ettevõtjat, ESFi raames 1,7 miljonit mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjat ning EAFRD raames 390 000 maapiirkondade ettevõtjat.

Komisjon kiitis kõigest kolme kuuga pärast REACT-EU määruse⁽⁸⁾ vastuvõtmist heaks üle 90 % 2021. aastal kättesaadavatest rahalistest vahenditest, mis andis seega korraldusasutustele võimaluse hakata kasutama olemasolevaid lisavahendeid.

Rahastamisest said kasu meditsiiniuasutused, teadlased, ettevõtjad, töötajad ja haavatavad isikud. 2022. aasta oktoobri seisuga oli 7,1 miljardit eurot eraldatud roheinvesteeringuteks (sellest 6,1 miljardit eurot kliimameetmetele) ja 3,1 miljardit eurot digimajandusele, 8 miljardit eurot oli eraldatud ettevõtjate ja ettevõtluse toetamiseks, 7,1 miljardit eurot tervishoiusektorile ja 10 miljardit eurot tööturumeetmetele.

COVID- 19-spetsiifilisi näitajaid käsitlevatest riiklikest aruannetest saadud peamised väärtused, sealhulgas esmakordne panus REACT-EU toetuseks, osutavad esialgsetele saavutustele, milleni jõuti 2021. aasta lõpuks⁽⁹⁾:

- tervishoiukulutused COVID-19 näitajate alusel: 2021. aasta lõpuks oli kokku kavandatud 3,7 miljardist eurost aruannete kohaselt ära kasutatud 42 %;
- tervishoiuväljundite COVID-19-spetsiifilised põhinäitajad on suures osas täidetud:
 - liikmesriikide programmides ette nähtud eesmärgist hankida 3,4 miljardit isikukaitsevahendite artiklit oli aruannete kohaselt saavutatud 84 %;
 - 13 000 uue ventilaatori hankimise eesmärgi puhul teatati enam kui 11 000 ventilaatori (84 %) ostu lõpuleviimisest;
- eesmärgist anda VKEdele toetuste ja laenudena erakorralise olukorra käibekapitalitoetust 12,4 miljardit eurot oli aruannete kohaselt täidetud 70 %. 2021. aasta lõpuks oli eesmärgist toetada käibekapitaliga enam kui 1 miljonit VKEd täidetud 78 %: toetust sai ligikaudu 805 000 ettevõtet.

Kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavaga on ESF ühtekuuluvuspoliitika raames peamine sotsiaalteenuste, töökohtade säilitamise ja haavatavate rühmade toetamise allikas. ESFist on näiteks toetatud lühendatud tööaega, tervishoiutöötajate lisapalka, IT-seadmeid, isikukaitsevahendeid ja haavatavatele rühmadele teenuste osutamist.

EAFRD raames loodud meetet, mille eesmärk on anda ajutist likviidsustoetust COVID-19 kriisist eriti mõjutatud põllumajandustootjatele ja maapiirkondade ettevõtjatele, rakendati enam kui 40 riiklikus või piirkondlikus maaelu arengu programmis 14 liikmesriigis kavandatud avaliku sektori kulutuste rahastamiseks kogusummas 1 miljardit eurot (koos riikliku kaasrahastamisega). 2021. aasta lõpuks oli meetmele eraldatud 700 miljonist eurost (kavandatud avaliku sektori kulutuste rahastamiseks kogusummas 1 miljard eurot koos riikliku kaasrahastamisega) rakendatud 90 %, andes toetuse saamise võimaluse rohkem kui 560 000 põllumajandusettevõttele ja 6 500 VKE-le. 92 % nendest kulutustest läks põllumajandustootjatele.

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2221, millega muudetakse määrust (EL) nr 1303/2013 seoses lisavahendite ja rakenduskorraga, et toetada COVID-19 pandeemiaga seotud kriisi ja selle sotsiaalsete tagajärgede kõrvaldamist ning ettevalmistuste tegemist majanduse taastamiseks rohelisel, digitaalsel ja vastupidaval viisil (REACT-EU) (ELT L 437, 28.12.2020, lk 30).

⁽⁹⁾ See teave on kättesaadav ühtekuuluvuspoliitika avaandmete platvormi [COVID-19 veebivaatmik](#)us.

EMKF nägi ette erakorralise toetuse, et kompenseerida püügitegevuse ajutist seiskumist ning tootmise ja töötlemise peatumist või vähendamist seoses pandeemiaga. EMKFi vahenditest eraldati 189 miljonit eurot COVID-19 pandeemia mõju leevendamiseks, pool sellest summast eraldati püügitegevuse ajutisele seiskumisele. See vastab 3,8 %-le 2021. aasta lõpus eraldatud EMKFi vahendite kogusummast.

Näited Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastatavatest projektidest, mis toetavad reageerimist COVID-19-le

Kreekas toetati ESFist tervishoiutöötajate, sealhulgas arstide, õdede ja teiste selliste töötajate värbamist, kes osutavad tervise teenuseid ja täidavad olulist rolli tervishoiuasutuste struktuuris, valmisolekus ja säilenõtkuses. Kreeka tervise teenuseid mõjutava tööjõupuuduse lahendamiseks keskenduti projekti raames nende töötajate arvu suurendamisele, kes tegelevad võimalike COVID-19 juhtumite sõeluuringu, varajase avastamise ja haldamisega ning koroonaviirusega mitteseotud kroonilise või ägeda haigusega inimeste hooldamisega.

Prantsusmaal Nouvelle-Aquitaine'is asuv ettevõtte [Delvert Mécanique](#) sai rahalist toetust oma tootmise moderniseerimiseks. Tervise kriis andis tööstuse, kaitsevaldkonna, raudtee- ja autosportidurgude jaoks detaile tootvale ettevõttele tugeva hoobi. ERFi toetus võimaldab ettevõttel olla tootlikum ja kasvatada järgmise kolme aasta jooksul käivet 20 % ning värvata uusi töötajaid.

Austrias toetati REACT-EU vahenditest Carinthias asuvat ettevõtet [Kioto Solar](#). ERF toetas 1,4 miljoni euroga seadmete ostmist hoonefassaadidesse paigaldatavate fotoelektriliste moodulite uue tootmisliini jaoks. Need uuenduslikud, nutikad ja esteetilised moodulid muudavad hoone tõeliseks päikeseelektrijaamaks. Tänu uuele tootmisliinile saab ettevõtte tegevuskohas St.Veitis automaatselt toota kahesuguse kasutusega (talveaed, fassaad, auto varjualune, katuselahendused jne) fotoelektrilisi mooduleid.

Prantsusmaa äärepoolseimas piirkonnas Réunionis investeeriti ERFi vahenditest 8 miljonit eurot, et aidata turismiettevõtetel oma tegevust säilitada ja järk-järgult uuesti alustada. Selleks anti VKEd käibekapitali jaoks ühtse määraga toetust, mis aitas vähendada piirkonda väga raskelt tabanud COVID-19 puhangu negatiivseid tagajärgi. Esimest korda võeti selline kava kasutusele spetsiaalse veebiplatvormi kaudu, mis vähendas bürokraatia miinimumini.

COVID-19 pandeemia põhjustas Leedu finantsturul ja majanduses olulisi muutusi. COVID-19 tekitatud majanduskriisi tõttu suutis vaid 15 % põllumajandusettevõtetest oma lühiajalisi kohustusi omavahenditest katta. EAFRD toetusel loodi rahastamisvahend, millest antakse väikestele põllumajandusettevõtetele ja noortele põllumajandustootjatele käibekapitali ja/või investeringute jaoks kuni 200 000 euro suuruseid sooduslaene. 2022. aasta septembriks oli esitatud 2,7 miljoni euro väärtuses laenu taotlusi.

3. RAKENDAMINE PÕHIVALDKONDADE KAUPA

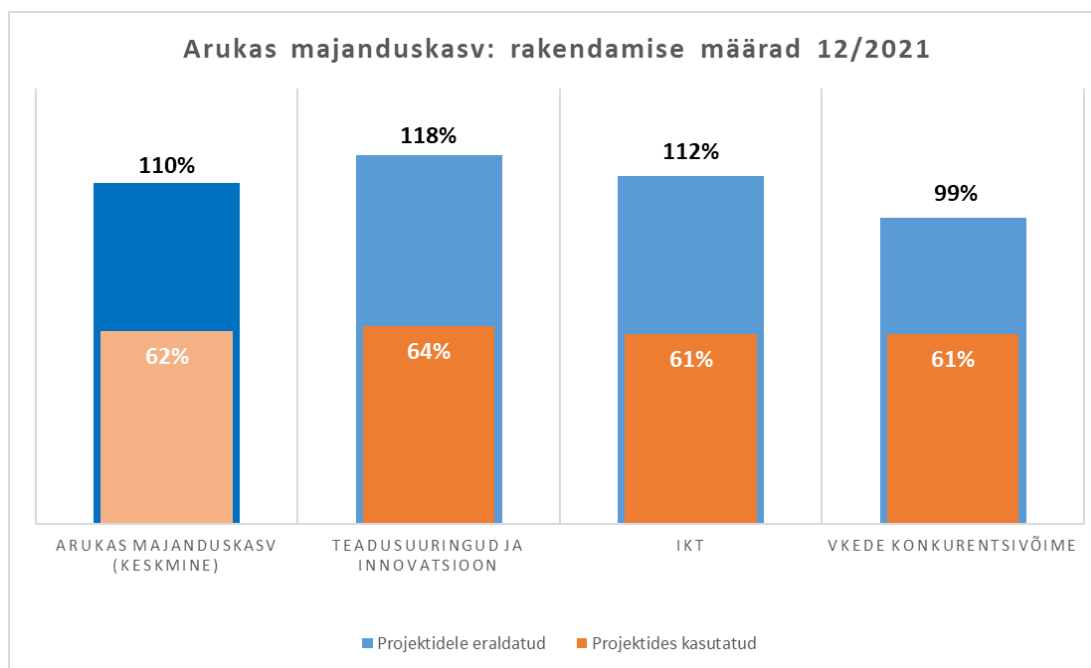
Järgmistes punktides antakse peamiste poliitikavaldkondade kaupa ülevaade Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide saavutustest, millest liikmesriigid 2021. aasta lõpus teatasid.

3.1. Arukas majanduskasv

Aruka majanduskasvu investeeringud moodustavad ligikaudu 29 % Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kogurahastusest. Üle 212 miljardi euro on saadaval kolmele järgmisele arukale eesmärgile: teadusuuringud ja innovatsioon (70 miljardit eurot), info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) (18 miljardit eurot) ning VKEde konkurentsivõime (124 miljardit eurot)⁽¹⁰⁾.

**212 miljardit
eurot arukale
majanduskasvule**

2021. aasta lõpuks olid liikmesriigid eraldanud nende kolme eesmärgi projektidele 225 miljardit eurot ehk 110 %⁽¹¹⁾ kogu saadaolevast rahastusest (allpool joonisel „Projektidele eraldatud“) ning projektide toetusesaajatele oli juba välja makstud 131 miljardit eurot, mis vastab 62 %-le eraldisest („Projektides kasutatud“). See kujutab endast eelmise aastaga võrreldes kaheksaprotsendipunktilist suurenemist, mis näitab Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raha head kasutamist. Järgmisel joonisel esitatakse iga kolme eesmärgi kasutamismäära üksikasjalikum jaotus ning aruka majanduskasvu valdkonna keskmine.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamine teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks on peamine viis, kuidas aidata liikmesriikidel ja piirkondadel luua innovatsiooniks ning teadus- ja arendustegevuseks vajalikud tingimused. Innovatsiooni toetamine aruka spetsialiseerumise strateegiate kaudu on paljude liidu prioriteetide, eelkõige Euroopa rohelise kokkuleppe, inimeste hüvanguks toimiva majanduse ja Euroopa digiajastule vastavaks muutmise seisukohalt väga oluline.

⁽¹⁰⁾ Peamiste poliitikavaldkondade koondsummad on suuremad kui lisas 1.1 esitatud valdkondlike eesmärkide täpsed summad. Selle põhjus on „mitme valdkonna eesmärkide“ all teatatud investeeringute ümberjaotamine.

⁽¹¹⁾ Valitud summa on suurem kui kavandatav summa, et tagada parem ärakasutamine juhuks, kui mõni projekt rakendamise ajal ebaõnnestub, või kui selgub, et saadaval on rohkem raha.

2021. aasta lõpuks saavutati **teadusuuringute ja innovatsiooni** alal olulised tulemused. Näiteks tegi tänu ELi toetusele rohkem kui 60 000 koostööd teadusasutustega (94 % eesmärgist) ning ligikaudu 30 000 ettevõtet tõi turule uusi tooteid (95 % eesmärgist).

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid aitavad märkimisväärselt kaasa Euroopa majanduse **digipöördele**, parandades IT-taristut ning võimestades inimesi, ettevõtteid ja avaliku sektori asutusi uue põlvkonna tehnoloogialahenduste ja oskustega. Tänu valitud ERFi projektidele on rohkem kui 6,3 miljonil kodumajapidamisel parem lairibajuurdepääs. 2023. aasta lõpuks peaks parem lairibaühendus olema ligikaudu 12 miljonil kodumajapidamisel. Maapiirkondades toetas EAFRD rohkem kui 1 900 investeerimistoimingut, kogusummas üle 1,1 miljardi euro, et parandada IKT juurdepääsetavust, kasutamist ja kvaliteeti. Täiustatud IT-taristust või -teenustest on kasu saanud rohkem kui 5,1 miljonit maapiirkondade elanikku.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest pakutakse olulist toetust, mis aitab ettevõtetel kasvada ja muutuda tootlikumaks ja konkurentsivõimelisemaks ning ettevõtjatel võtta kasutusele uuenduslikke lahendusi. Kokku on Euroopa **VKEde konkurentsivõime** suurendamiseks kavandatud 124 miljardit eurot (17 % kogueelarvest), mis on eelarve suurim eesmärk. Praeguseks on projektidele eraldatud juba 99 % kavandatud summast ja 61 % on juba kulutatud.

Näiteks suurenes ELi toetust saanud VKEde arv 2021. aastal 2 miljonini (võrreldes 1,4 miljoniga aasta varem), mis näitab ELi rahaliste vahendite pehmendavat mõju ettevõtjate kaitsmisel COVID-19 pandeemia ja selle majanduslike tagajärgede põhjustatud vapustuste eest.

Näited Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastatavatest projektidest, mis toetavad arukat majanduskasvu

Poolas Lubelskie piirkonnas asuvast Puławyst pärit idufirma [MakeGrowLab](#) töötas ERFi abiga välja materjali, mida toodetakse mikroorganisme kasutades biomassist. Scoby Packaging Materials® on suure vastupidavusega nanokiud, mis saadakse mikroobide abil kohalike kõlbmatuks tunnistatud toiduainete/jookide väärindamise teel. Kiudu saab kasutada plastpakendite asemel ning toiduainete, keemiatoodete, kosmeetikatoodete ja tekstiiltoodete säilituspakendina. Toode on keskkonnahoidlik ja uuenduslik üleilmsel tasandil.

Hispaanias Kanaari saarte äärepoolseimas piirkonnas ellu viidud idufirmade kiirendusprogramm „[Olympo Boxes 2020](#)“ edendas ettevõtlust ja pakkus teenuseid tehnoloogiaetevõtjatele. Selle projekti raames on ERFi rahastuse toel pakutud nõustamisteenust 73 ettevõtjale, mis võimaldas 32 idufirmal oma ärimudelit uuenduslike ideede elluviimise kaudu täiustada.

Soomes Uusimaa piirkonnas kaasrahastas ERF projekti „[Digi-Flash](#)“, et kiirendada digitaalse tööstuse 4. põlvkonna (*digital industry 4.0*) tehnoloogialahenduste kasutamist VKEdes. Projektis osales ning teadus- ja arendustegevust alustas 53 ettevõtet. Neist 15 ettevõttest kujunesid taastuvenergialahenduste põhjal või vähese CO₂ heitega lahenduste toetusele tuginedes uued ettevõtted. Veel 17 ettevõtet töötasid välja uued või oluliselt täiustatud tooted.

COVID-19 majandusliku mõju leevendamiseks ja oma tehnoloogia täiustamiseks sai ERFi toetust Ungaris Budapestis asuv ainulaadne ja uuenduslik õlletehas [Mad Scientist Brewery](#). Uus tehnoloogia võimaldab Mad Scientistil sammu pidada IPA õlle pruulimise

sektori kiirete uuendustega ning suurendada oma konkurentsivõimet rahvusvahelistel turgudel.

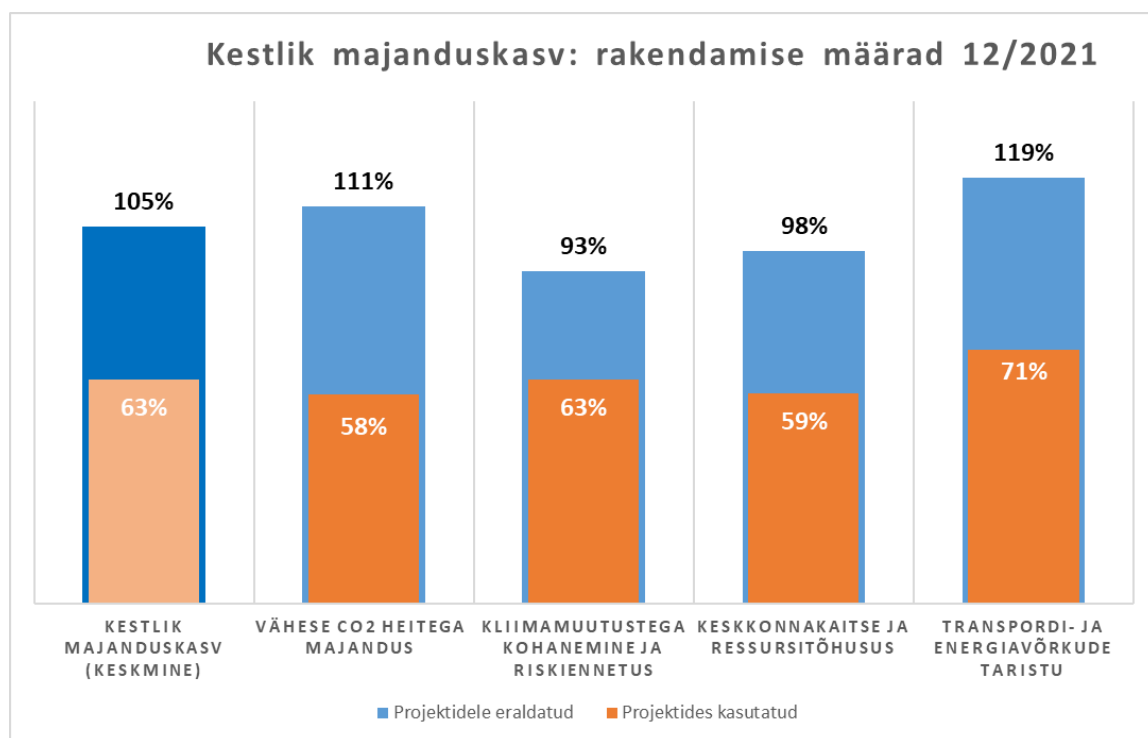
Saksamaal Nordrhein-Westfaleenis asuvale ettevõttele KUNKEL + Partner antud ERFi toetus võimaldas edasi arendada [laetavaid tsink-õhk akusid](#). See tehnoloogia tagab suure energiatiheduse ning selliseid akusid on lihtne ringlusse võtta ja ennekõike on need väga odavad. Optimeeritud elementi toodetakse praegu väikeste tööstuslike partiidena ja hetkel pannakse kokku 72 elemendiga näidismudelit, mille koguvõimsus on 7,2 kWh. Näidismudel hakkab tööle Nordrhein-Westfaleeni liidumaal Steinfurti linna munitsipaalettevõtetes, et 100 kW tippvõimsusega päikeseelektrisüsteemi toodetud ülemäärast energiat ajutiselt salvestada.

3.2. Kestlik majanduskasv

279 miljardit eurot kestlikule majanduskasvule

Toetades investeeringuid kliimaneutraalsesse ja rohelisse majandusse ja ringmajandusse ning investeeringuid keskkonda ja kliimamuutustega kohanemisse, annavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisse olulise panuse. REACT-EU kaudu eraldatud lisavahendite toel suurenes kogueraldis 279 miljardi euron (võrreldes 251 miljardi euroga 2020. aasta lõpus). See on ligikaudu 38 % eelarveeraldise kogusummast. 2021. aasta lõpuks oli projektidele eraldatud 292 miljardit eurot (105 % sihtotstarbelisest rahastusest) ja kasutusmäär ulatus 174 miljardi euron (63 % kavandatud kogusummast). Järgmisel joonisel on esitatud iga nelja eesmärgi kasutamismäära üksikasjalikum jaotus ning kestliku majanduskasvu valdkonna keskmine.

Finantsareng on valdkondade lõikes väga erinev. Viimasel aastal on investeeringud **transpordi- ja energiavõrkude taristutesse** oluliselt kiirenud. Praeguseks on kulutatud 71 % kavandatud kogusummast.

Kliimamuutustega kohanemine ja riskiennetus on üks kiiremini edenevaid valdkondlikke eesmärgi, olles toetusesaajate poolt juba kasutatud summade seisukohalt teisel kohal (63 %). Kulutuste poolest on järgmisel kohal **keskkonnakaitse ja ressursitõhusus**: kogueelarvest on juba ära kasutatud 59 %, mis jääb kestliku majanduskasvu eesmärgi keskmisele näitajale veidi alla.

COVID-19 kriis aeglustas ajutiselt vähese CO₂ heite ja kliimaeesmärkide saavutamist toetavate projektide elluviimist, sest kasutamata rahalised vahendid suunati ümber tervishoiu- ja ettevõtlussektori kiireloomuliste meetmete rahastamiseks. Sellele anti aga vastupidine käik 2021. aasta juunis, lisades olemasolevatele ühtekuuluvuspoliitika programmidele REACT-EU rahalised vahendid summas 50,6 miljardit eurot, et toetada neid kiireloomuliste meetmete ja pikaajalise taastumise vahelise lõhe ületamisel, pakkudes liikmesriikidele varem peatatud rohe- ja digiprojektide taaskäivitamiseks uusi vahendeid. Eeldatakse, et 2022.–2023. aastal kiireneb rakendamine märgatavalt, sest saabub paljude pikaajaliste projektide lõpptähtaeg.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid on pakkunud peamist ELi avaliku sektori toetust puhtale energiale. Nendest fondidest on rahastatud energiatõhusust hoonete renoveerimise ning taastuvenergia ja energiavõrkude arendamise kaudu. Tänu sellele on mitu liikmesriiki kehtestanud ulatuslikud eluhoonete renoveerimisprogrammid. Selle tulemusena saavad tuhanded kodumajapidamised nüüd kasu väiksematest energiaarvetest ja suuremast mugavusest. VKEdele anti toetust ka nende energiatõhususe parandamiseks, energiakulude vähendamiseks ja konkurentsivõime suurendamiseks.

Samuti anti märkimisväärset toetust selleks, et ergutada investeringuid taastuvatesse energiaallikatesse, näiteks avamere taastuvenergiasse, aga ka päikese- või tuuleenergia kasutuselevõttu näiteks energiakogukondades ja väikesemahulistes rajatistes. See on aidanud suurendada energiajulgeolekut ning võimaldanud luua ELi taastuvenergia sektoris uusi töökohti ja ettevõtteid. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendeid on investeeritud peamiselt elektri- ja gaasitaristusse, millel on nüüd oluline roll toimiva energia siseturu tagamisel.

Kliimameetmete toetuste jälgimine

Komisjon võttis kohustuse toetada kliimameetmeid, eraldades sellele prioriteedile vähemalt 20 % ELi 2014.–2020. aasta eelarvest. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid **suunavad oma eelarvest kliimameetmete eesmärkide täitmiseks kokku 26 %**. Need meetmed hõlmavad investeringuid vähese CO₂ heitega majanduse, ringmajanduse, riskiennetuse, keskkonnakaitse, roheline linnaliikuvuse ning teadus- ja innovatsioonitegevuse valdkondadesse.

2021. aasta lõpus oli kliimameetmetele Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahenditest antud panuse osatähtsus vastavalt 58 % EAFRD kogueelarvest, 27 % Ühtekuuluvusfondi kogueraldisest, 17 % EMKFi kogueraldisest ja 18 % ERFi kogueraldisest. 3. lisas on esitatud rohkem üksikasju fondide kliimaalaste eraldiste ja kasutusmäärade kohta.

ERFi kogueraldist kliimameetmetele tugevdati 2021. aastal täiendavate 6,7 miljardi euro suuruste eraldistega (17 % ERFi kogueraldisest) paketist REACT-EU, tänu millele küündis ERFi kogueraldis 39,3 miljardi euroni.

Ühtekuuluvuspoliitika kliimameetmete jälgimist saab uurida ühtekuuluvuspoliitika avaandmete platvormi [kliimameetmete jälgimise vahendi](#) abil.

Enne 2021. aasta lõppu registreeriti järgmised konkreetsed tulemused:

- taastuenergia tootmisvõimsust suurendatakse 8 800 MW võrra, millest 3 600 MWd on juba paigaldatud; see on 33 % rohkem kui eelmisel aastal;
- energiatõhusus paraneb 754 000 kodumajapidamises; 2021. aasta lõpuks oli parematest tingimustest võitnud juba koguni 460 000 kodumajapidamist (91 000 võrra rohkem kui 2020. aasta lõpus);
- üldkasutatavate hoonete energiatarbimist vähendatakse aastas 7,8 teravatt-tunni võrra, millest aastas säästetakse juba 2,6 teravatt-tundi;
- üleujutuste eest kaitsvad meetmed vähendavad peaaegu 34 miljoni inimese haavatavust, neist 21,7 miljonit on tänu toetatavatele investeeringutele nüüd üleujutustest vähem ohustatud;
- jätkuvalt on tehtud edusamme tänu põllumajandus- ja metsamaa paremale majandamisele seoses süsiniku sidumise ja säilitamisega ning kasvuhoonegaaside ja ammoniaagi heitkoguste vähendamisega põllumajanduses. 2021. aasta lõpuks oli EL nendes valdkondades oma 2025. aasta eesmärgid juba ületanud;
- 1,7 miljardit eurot, mis on võrdne peaaegu 35 %ga EMKFi kogutoetusest kalandus- ja vesiviljelussektorile, on suunatud keskkonnahoiule ja -kaitsele, näiteks Natura 2000 alade kaitseks, ning ressursitõhususe edendamisele ja jäätmete vähendamisele.

Allpool on mõned näited selle kohta, mida selles aktuaalses valdkonnas on rahastatud.

Näited Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastatavatest projektidest, mis toetavad kestlikku majanduskasvu

Ühtekuuluvusfondist eraldati 114 miljonit eurot Läti Riia suurlinnapiirkonna jaoks 23 elektrirongi ostmiseks. Tänu [uutele elektrirongidele](#) on oodata, et reisijate arv suureneb aastas 2,7 miljoni reisija võrra, kes loobuvad vähem säästvatest transpordiliikidest, mille tulemusena lüheneb pendelrände aeg ning suureneb ohutus ja ligipääsetavus.

Saksamaal Hamburgis ellu viidud energiakeskuse projektiga „[Peute Energy Center](#)“ edendati tööstusliku heitsoojuse kasutamist Hamburgi kolme linnaosa kütmiseks. Küttes hooneid tööstusliku heitsoojusega, hoitakse tänu ERFi toetusele ära ligikaudu 8 500 tonni CO₂ heidet aastas.

Ühtekuuluvusfondi toetusega taastati Portugali põhjaosas asuv Vila Reali haiglakeskus. Energiasüsteemi taastamine aitas energiatarbimist ratsionaliseerida seoses kliimaseadmete, sise- ja välisvalgustuse, vee soojendamise ning taastuenergiasüsteemide, nagu päikese soojusenergia ja fotogalvaanilise energia ning biomassienergia süsteemide paigaldamisega. See parandas oluliselt patsientide ja töötajate mugavust. Projekti tulemusel vähenesid oluliselt nii aastane elektritarbimine kui ka CO₂ heide.

Portugalis on EMKFi rahaliselt toetatud projekti „[Alga4Food](#)“, mille eesmärk on uurida Portugali rannikult pärit söödavate makrovetikate (merevetikate) eeliseid ning edendada kestlikult toodetud makrovetikate kasutamist toidu valmistamiseks Portugali peredes. Alga4Foodi meeskonnas kohtuvad teaduse ja gastronoomia maailm ning analüüsitakse erinevaid merevetikaliike, et õppida tundma nende maitset ja toiteväärtust ning leida uuenduslikke viise nende kasutamiseks Portugali köögis.

[MegaWattBlue projekti](#) ambitsioonikas ülesanne on optimeerida avamere taastuenergia kasutamist, et katta kohalike elanike elektritarbimine ning saavutada üleminek puhtale energiale ja vähese CO₂ heitega majandusele. ERFist toetust saanud projekt võimaldas Prantsusmaal Bretagne'is välja töötada teise põlvkonna loodeteenergia generaatori ja seda looduskeskkonnas katsetada. Prototüüp võimaldab toota 2,5 korda rohkem energiat kui tavaline loodeteenergia generaator.

Poolas EAFRDst kaasrahastatud [Ingliedade](#) (Anielskie Ogrody) projekt aitas nullist luua väikesi ökoloogilisi põllumajanduslikke perettevõtteid ning toetada neid maheköögiviljade, -puuviljade, -maitsetaimede ja lillede kasvatamisel. Projekt hõlmas koolitust nii praktilistes õpikodades kui ka veebipõhist juhendamist, millega viidi projekt üleriigilisele tasandile. Samuti inspireeris see kohalikke ja riigi tasandi kogukondi tegema koostööd koolinoortele ja eakatele mõeldud väikeste tootmisaedadega.

ERFist kaasrahastati 55 km pikkuse maagaasitoru ehitamist Lõuna-Poolas Ślaskie piirkonnas. [Tworóg-Tworzeńi torujuhe](#) on osa põhja-lõunasuunalise gaasikoridori läänepoolsest harust. See ühendab veeldatud maagaasi (LNG) terminali Świnoujście Läänemere gaasijuhtmega (Baltic Pipe) ning – läbi Poola, Tšehhi, Slovakkia ja Ungari – veeldatud maagaasi terminaliga Horvaatias.

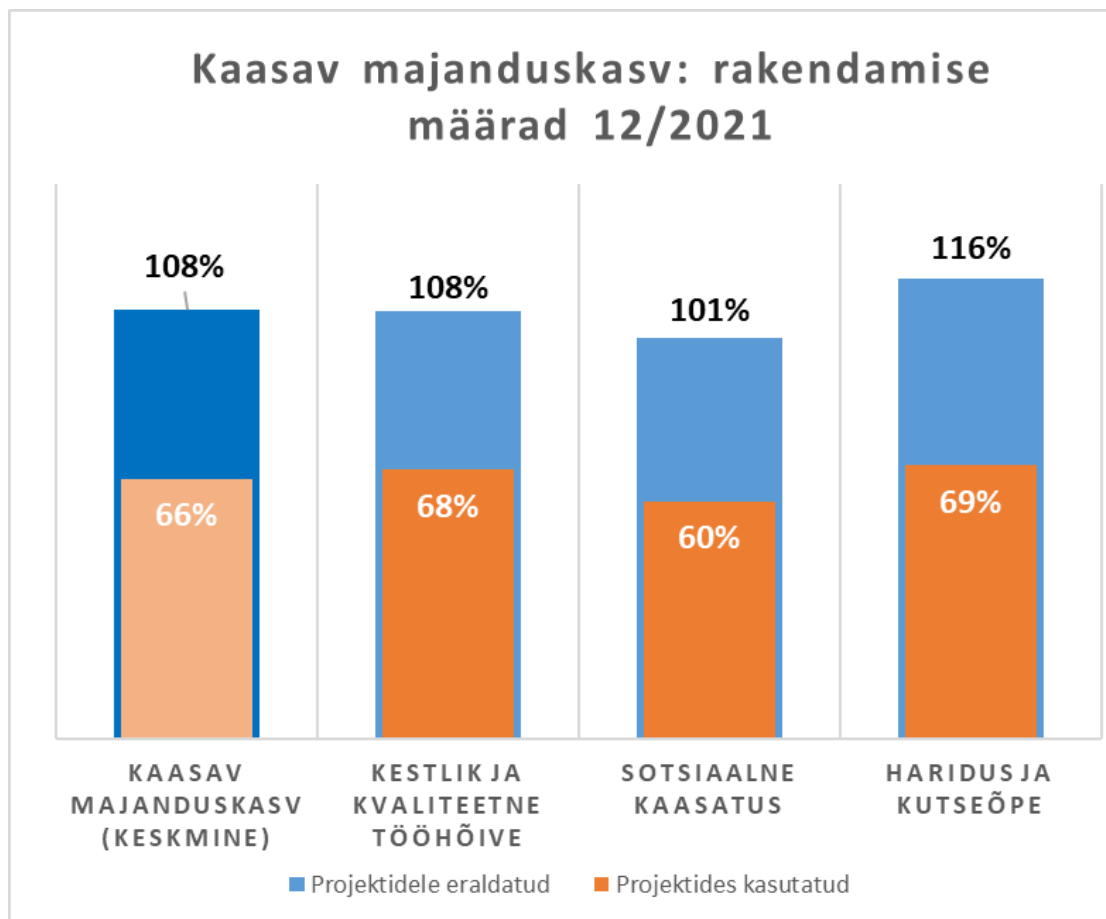
ERFist toetati [Kreeka-Bulgaaria gaasivõrkudevahelise ühenduse](#) ehitamist Bulgaarias. Ühendus anti kommertstegevuseks käiku 1. oktoobril 2022, selle kogupikkus on 182 km ja tehniline võimsus 3 miljardit kuupmeetrit aastas ning olemas on võimalus läbilaskevõimet suurendada. Praeguses geopoliitilises olukorras sümboliseerib see strateegilise tähtsusega taristuprojekt ELi energiavarustuse strateegilise autonoomia ning allikate ja marsruutide mitmekesistamise tähtsust.

3.3. Kaasav majanduskasv

Investeeringud kaasavasse majanduskasvu moodustavad kogurahastusest 24 %. Kolme hõlmatud eesmärgi jaoks on saadaval 173 miljardit eurot: **kestlik ja kvaliteetne tööhõive** (57 miljardit eurot), **sotsiaalne kaasatus** (71 miljardit eurot) ning **haridus ja kutseõpe** (45 miljardit eurot).

173 miljardit
eurot kaasavale
majanduskasvule

COVID-19 kriis on põhjustanud kogu ühiskonnas dominoefekti, mis on inimesi erineval viisil mõjutanud. ELi sotsiaalmeetmete kava koos Euroopa sotsiaalõiguste sambaga on olulisem kui kunagi varem nii COVID-19 pandeemia majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamisel kui ka Euroopa majanduse ja ühiskonna muutmisel kaasavamaks, kestlikumaks ja vastupidavamaks ning paremini ettevalmistatuks rohe- ja digipöördega kaasnevate probleemide ja võimalustega toimetulekuks. Praeguse kriitilise stsenaariumi puhul toimivad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid struktuurireformide toetusena, mis hõlmab avalike teenuste ajakohastamist, noorte tööhõive ergutamist ning vaesuse ja ebavõrdsuse vähendamist.

ESFist on jätkuvalt toetatud kõiki Euroopa elanikke, kellel on praegu raskusi, eesmärgiga luua sotsiaalsem Euroopa. Selleks toetatakse ESFist sotsiaalteenuseid, töökohtade säilitamist, haavatavaid rühmi ja teisi näiteks lühendatud tööaja, tervishoiutöötajate lisatasude, IT-seadmete, isikukaitsevahendite ning haavatavatele rühmadele mõeldud teenustega. Pagulaste toetamisega annab fond panuse ka Ukraina sõja tagajärgedega toimetulekuks.

2021. aasta lõpuks oli **tööhõivevõimaluste parandamise** projektidega saavutatud järgmised tulemused:

- ESFist ja noorte tööhõive algatusest on toetatud 55,2 miljonit osalejat, sealhulgas 19,9 miljonit töötut ning 20,9 miljonit mitteaktiivset osalejat;
- tänu ESFi ja noorte tööhõive algatuse toetusele on töö leidnud 6,4 miljonit inimest;
- osalejatest 47 % olid madala kvalifikatsiooniga; 14,5 % olid rändajad, välismaise taustaga või kuulusid vähemuste hulka;
- naiste ja meeste osalemine toetatavas tegevuses jaotub ELi tasandil peaaegu võrdselt (52,9 % on naised).

Noorte tööhõive algatusega on pakutud rahastamiskõlblike liikmesriikide noortele järjepidevalt olulist rahalist tuge. Selle algatuse puhul on tehtud suuri edusamme: 2021. aasta lõpuks oli 247 000 projektile eraldatud 11,9 miljardit eurot. Deklareeritud kulud näitasid tugevat kohapealset rakendustegevust; 2021. aasta lõpuks oli toetusmeetmetega hõlmatud ligikaudu 3,7 miljonit noort. Neist:

- ligikaudu 2,5 miljonit osalejat olid osalenud noorte tööhõive algatuse sekkumismeetmetes; 1,1 miljonile osalejale oli pakutud töökohta, täiskasvanuharidust, praktikat või koolitust ning
- ligikaudu 1,8 miljonit noort osales noorte tööhõive algatuse sekkumismeetmete tulemusena kas õppes või koolitusel, omandas kvalifikatsiooni või töötas, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana.

Sotsiaalse kaasamise valdkonnas, kus ESFi osalus on suurim, on seni väljavalitud projektide maht ligi 62 miljardit eurot. 2021. aasta lõpuks oli saanud abi 3,6 miljonit puudega osalejat, 8 miljonit rändajat ja teise riigi või vähemuse taustaga osalejat ning 10,3 miljonit muus ebasoodsas olukorras olevat inimest, et parandada oma tööhõivevõimalusi ja arendada tööturu jaoks õigeid oskusi. ERFist antava ELi toetuse tulemusel suurendati lapsehoiu- ja haridustaristu suutlikkust 19,7 miljoni inimese jaoks ning 53 miljonit inimest kogu ELis saavad nüüd paremaid terviseteenuseid.

EAFRDst toetati üle 175 000 sotsiaalset kaasatust tõhustava meetme elluviimist maapiirkondades. Samuti toetati sellest kohalikke maakogukondi, kes rakendasid oma kohalikke arengustrateegiaid. Rohkem kui 3 650 kohalikku algatusrühma, kes rakendavad kohalikke arengustrateegiaid, hõlmavad 64 % ELi maaelanikkonnast ning toovad kokku konkreetse piirkonna avaliku ja erasektori ning kodanikuühiskonna sidusrühmad.

Haridus- ja koolitusvaldkonnas on valitud projektidele sihtotstarbeliselt määratud 52 miljardit eurot. 2021. aasta lõpuks oli tänu ESFi ja noorte tööhõive algatusele toetust saanud 25,9 miljonit madala kvalifikatsiooniga isikut, 8,8 miljonit inimest oli omandanud kvalifikatsiooni ning 2,6 miljonit osales õppes või koolitusel.

Näited Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastatavatest projektidest, mis toetavad kaasavat majanduskasvu

Leedu uuenduslik idufirma on füüsilise ja emotsionaalse tervise tugevdamiseks välja töötanud rakenduse [Mindletic](#). Rakendus aitab kasutajatel oma emotsionaalset seisundit tuvastada, võttes arvesse energiataset ja meeleolu. Mindleticu töörihm püüab anonüümsete andmete abil kindlaks määrata kasutaja emotsionaalse tasakaalu. Mindletic loodi koostöös sertifitseeritud psühholoogide ja vaimse tervise kutseorganisatsioonidega.

Prantsusmaal Haute-Normandie's on neli üld- ja riiklike ehitustööde sektori koolituskeskust ellu viinud ühisprojekti „CFA numérique“ ehk „digitaalne õpipoisikoolitus“, mille eesmärk on haridusressursside dematerialiseerimine. Selle tulemusena võeti kasutusele mitu koostööplatvormi digitaalse õppesisu levitamiseks, teadmiste jagamiseks ning andmete modelleerimise ja liitreaalsuse seadmete ehitamiseks. Need ressursid on võimaldanud saavutada parema kooskõla kahesuunalise õpipoisiõppe koolituses toimuva arenguga. Projekt sai ERFist 631 miljonit eurot.

ERFist on kaasrahastatud kümne eraldi eluruumi rajamist Poolas Zamości linnas Poola-Ukraina piiri lähedal. Selle CARE toetusega projekti raames kohandati hoone pärast Venemaa Föderatsiooni Ukraina-vastast rünnakut sobivaks Ukrainast põgenevate inimeste (eelkõige lastega naiste) jaoks. Hoone on sisustatud ka sotsiaalsete funktsioonide täitmiseks, näiteks rajati laste mängutuba, integratsioonikeskus koos multimeediaseadmetega varustatud koosolekuruumiga, pesu- ja kuivatusruum, kabinetid projektis osalejaid toetavatele spetsialistidele (psühholoogid, pedagoogid, juristid jne).

Austrias võivad ettevõtjad nüüd tänu ESFi toetust saanud projektile „100 protsenti“ saada tasuta nõustamist, mis aitab neil soolist lõhet kõrvaldada. Projekt toetab ettevõtjaid läbipaistvate tasustamissüsteemide kujundamisel ning naiste töövõimaluste tunnistamisel ja parandamisel. Lisaks soolise palgalõhe kohta teadlikkuse suurendamisele näitab „100 protsenti“ ettevõtjatele, kuidas tööjõu mitmekesisuse parem ärakasutamine võib edendada innovatsiooni ja vastupanuvõimet. Konsultatsioonimudel on paindlik vastavalt iga ettevõtja vajadustele ning hõlmab professionaalset andmeanalüüsi, tegevuskavade koostamist ja tuge kavade elluviimise ajal. Töötajatel on võimalik saada juhtimisalast nõustamist, karjäärinõustamist ja muud tuge.

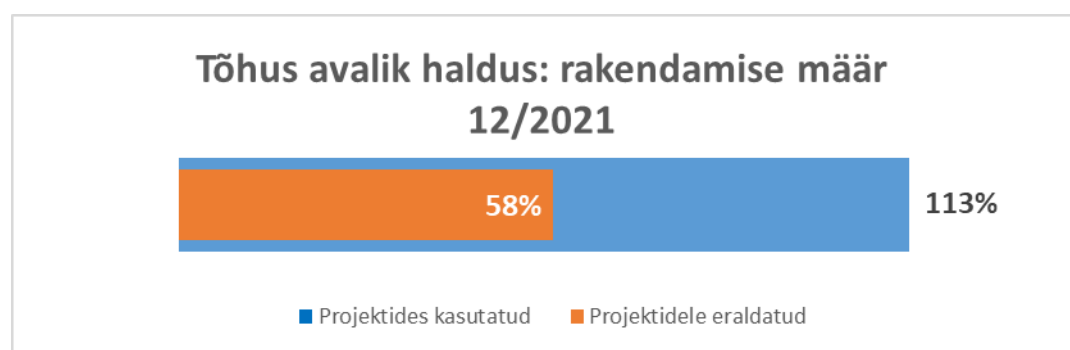
Bulgaarias saab enam kui 9 000 Ukraina põgenikku kasutada projekti „Solidaarsus“ teenuseid. ESFi ja REACT-EU toetuse abil on projekti „Solidaarsus“ eesmärk aidata ukrainlastel oma elu Bulgaarias sisse elada, lihtsustades nende jaoks riikliku tööhõiveameti kaudu töö leidmist. Projekti raames pakutakse ka psühholoogilist tuge, personaalset karjäärinõustamist ja toetust üüri maksmisel.

3.4. Institutsioonilise suutlikkuse parandamine ja avaliku halduse tõhustamine

**6,4 miljardit
eurot tõhusale
avalikule
haldusele**

Institutsioonilise suutlikkuse ja reformidega seotud projektidele on sihtotstarbeliselt määratud 6,4 miljardit eurot. 2021. aasta lõpuks oli sellistele projektidele eraldatud hinnanguliselt 7,2 miljardit eurot, mis on 113 % kavandatud summast. Kohapealne kasutusmäär ulatus 3,7 miljardi euroni (58 % kavandatud kogumahust). Seda tegevust täiendas toetus, mida anti lisaks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele struktuurireformi tugiprogrammi kaudu, mis on nüüd kujundatud ümber tehnilise toe instrumendiks⁽¹²⁾.

Haridus-, elukestva õppe, koolitus- ja tööhõive- ning sotsiaalpoliitikaga tegelevate sidusrühmade suutlikkust parandavate ESFi projektide rakendamine on oluliselt suurenenud – 2020. aasta lõpus oli projektide valikumäär 60 % ja 2021. aasta lõpuks oli see 86 %.

Selle eesmärgi raames on ESFist toetatud

- 840 000 osalejat;

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1). Samuti saadaval aadressil <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/240>

- 3 000 projekti, mis on suunatud riigi, piirkonna või kohaliku tasandi haldusasutustele või avalikele teenustele.

Näited Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastatavatest projektidest, mis toetavad institutsioonilist suutlikkust

ERFi 32 miljoni euro suuruse rahastuse abil on 38,75 % Poola Lubelskie piirkonna pindalast hõlmatud [e-geodeesia projektiga](#). Registrate, toimikute ja katastrikaartide andmete jagamisega seotud internetipõhiste teenuste pakkumiseks koguti andmeid ja dokumente ning digiteeriti kartograafilisi ressursse.

Tänu ESFi toetusele on Malta avaliku sektori töötajaid julgustatud õppima georuumilist tehnoloogiat ning geograafiliste andmete kogumist ja töötlemist. Selline tehnoloogia on avalike teenuste jaoks üha olulisem vahend, sest see võib anda paremini teavet poliitika kujundamiseks ja otsuste tegemiseks. See aitab suurendada Malta avalike teenistujate suutlikkust ja eriteadmisi.

3.5. Territoriaalne ja linnaareng

Ajavahemikul 2014–2020 on integreeritud territoriaalsele arengule ja kestlikule linnaarengule eelolevates punktides esitatud põhieesmärkide all kavandatud ligikaudu 32 miljardit eurot. Algusaastatel esines strateegiate koostamisel ja detsentraliseeritud rakendamise menetluste kehtestamisel viivitusi. Ühtekuuluvuspoliitika raames on 2021. aasta lõpuni projektide jaoks eraldatud 31,5 miljardit eurot, mis moodustab kavandatud eraldistest 99 %. Samuti kiirenes projektide rahakasutus, nii et kavandatud eraldisest (17 miljardit eurot) oli 2021. aasta lõpuks kulutatud 52 % (2020. aasta lõpus 39 %), kuid see jäi siiski tunduvalt alla keskmise vahendite kasutusmäära (62 %).

**32 miljardit
eurot
territoriaalsele
ja
linnaarengule**

Integreeritud arengustrateegiate raames välja valitud projektide tulemuseks on

- 46 miljonit ruutmeetrit renoveeritud või äsja arendatud avalikku linnaruumi, mis on üldsusele juurdepääsetav;
- 3,3 miljonit ruutmeetrit renoveeritud või uusi ühiskondlikke hooneid ja üle 26 000 renoveeritud eluruumi.

Kooskõlas rahalise rakendamisega on rakendamine maha jäänud ja jääb vahemikku 43–52 % sihtväärtustest.

Näited Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastatavatest projektidest, mis toetavad territoriaalset ja linnaarengut

Hispaanias Andaluusia piirkonnas asuvas Cadizis on ERFist kaasrahastatud 100 sotsiaalkorteri taastamist. Projekti eesmärk on parandada energiatõhusust ja vähendada hoonete ja taristu ning avalike teenustega seotud CO₂ heidet, eesmärgiga vähendada elamusektori energia lõpptarbimist 15 %.

ERFist kaasrahastatud projekt „[Discovery Passage](#)“ on osa Lõuna-Poolas Małopolska piirkonnas asuva Tarnówi linna komplekssest linna taaselustamise projektist. Uus teadus- ja tehnoloogiakeskus annab mitmel viisil teavet Tarnówiga seotud olulisemate avastuste,

leiutiste ja nende autorite kohta. Keskuse eesmärk on arendada ja edendada linna hariduse, teaduse, tehnoloogia ja ettevõtluse valdkonnas ning algatada nende sektorite vahelist koostööd.

3.6. Territoriaalne koostöö

**13 miljardit
eurot
territoriaalsele
koostööle**

ERFist toetatakse territoriaalse koostöö programme, mille raames investeeritakse piiriülesesse, riikidevahelisse ja piirkondadevahelisse koostöösse. Need programmid moodustavad kavandatud eraldisest ligi 13 miljardit eurot, samas kui 13,4 miljardit eurot oli 2021. aasta lõpuks projektidele juba eraldatud. Nende projektide kulutused olid 8 miljardit eurot (64 % kavandatud summast). Koostööprogrammide rahaline

rakendamine oli 2021. aasta lõpus kooskõlas riiklike/piirkondlike programmide rakendamisega.

Mõned territoriaalse koostöö programmide tulemused on hõlmatud oluliste investeerimisvaldkondade alla koondatud näitajates, samal ajal kui mõne sihtotstarbelise näitajaga mõõdetakse toetatud projektide koostöö aspekti:

- üle 33 000 ettevõtte on osalenud piiriülestes, riikidevahelistes või piirkondadevahelistes teadusprojektides;
- ligikaudu 100 000 inimest on osalenud ühistes kohalikes tööhõivealgatustes ja ühistel koolituskursustel;
- 165 000 inimest on saanud kasu piiriülese liikuvuse algatustest.

Näited Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastatavatest projektidest, mis toetavad territoriaalset koostööd

Kuna piirid kliimamuutuste mõju ei takista, on Interregi projektides välja pakutud hulk kliimamuutuste leevendamise ja vastupanuvõime suurendamise meetmeid. Austria-Ungari koostööprogrammi raames rahastati 13 miljoni euro ulatuses üleujutustele vastupanuvõime suurendamise projekte. Kõige tähelepanuväärsem on projekt [SEDDON II](#), mis toetab jõsetete majandamist, et parandada Doonau ökoloogilist seisundit ja vältida üleujutusrisiki.

[Tšehhi-Poola koostööprogrammi](#) raames on toetatud ka üleujutuste leevendamise ja valmisolekumeetmeid. Sekkumistega suurendatakse piiriülest valmisolekut, et tegutseda kriisiolukordades, eriti üleujutuste korral.

4. LIIKMESRIIKIDE HINDAMISTEGEVUS

Viimase aasta jooksul on liikmesriigid eraldanud rohkem ressursse, et hinnata Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetust saavate meetmete mõju ja nende rakendamist.

Liikmesriikides tehtud hindamiste tulemused sõltuvad tavaliselt väga konkreetselt toetatud meetmete kohalikust kontekstist. Siiski annavad need väärtuslikku teavet, mis võib aidata meetmeid ja projekte programmitöö perioodi 2014–2020 viimases osas kohandada ning – mis kõige tähtsam – kavandada perioodi 2021–2027 programmide uusi meetmeid.

Üldiselt töid läbiviidud hindamised esile positiivsed tulemused toetatud valdkondades ning need näitavad, et meetmed ja projektid olid inimeste ja VKEde toetamisel tõhusad ja nii avaliku kui ka erasektori üksustele kasulikud. Seni on vaid vähesed hindamised käsitlenud seda, kuidas COVID-19 pandeemia on teatavaid sektoreid ja programmivalikuid mõjutanud. Neid elemente ja muid viimase aja pagulas- ja energiakriisile reageerimiseks võetud meetmeid käsitlevate hindamiste arv tulevikus eeldatavasti suureneb.

Käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis on esitatud üksikasjalikum teave liikmesriikide ja komisjoni poolt Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatavate programmide suhtes tehtud hindamiste tulemuste kohta.

5. JÄRELDUSED

Stabiilne raamistik muutuv keskkonnas

Viimastel aastatel on tekkinud ja kuhjunud mitu kriisi: kõigepealt tervisekriis, siis energiakriis, mille põhjustas Venemaa sissetung Ukrainasse, ning lõpuks pikaajaline kliimamuutustega seotud kriis. Seda, kuidas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid on hädaolukordadele reageerimiseks kohanenud ja jätkavad kohanemist, illustreerivad peale taaste- ja vastupidavusraha ka ühtekuuluvuspoliitika järjestikused algatused (nt 2020. aastal CRII, 2021. aastal REACT-EU, 2022. aastal CARE ja FAST-CARE). Need algatused on võimaldanud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidel täita oma strateegilist missiooni ja samal ajal nende enneolematute kriisidega toime tulla.

Nii ELi liikmesriigid kui ka Euroopa Komisjon on kuluprogramme kiiresti uue olukorraga kohandanud, mis näitab fondide paindlikkust ettenägematute sündmuste ja asjaoludega kohanemisel ning nendele reageerimisel. Samal ajal jätkati Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest struktuurse ja prognoositava toetuse andmist, millega aidati kodanikel saada juurdepääsu kvaliteetsetele ja usaldusväärsetele avalikele teenustele, samuti aidati piirkondadel ja ettevõtjatel kasutada rohe- ja digipöörde väljakutseid uute konkurentsivõime allikate võimendajana ning töötajatel omandada oskusi, mis võimaldavad neil olla tootlikumad ja saada paremaid töökohti. Kokkuvõttes on ühtekuuluvuspoliitika raames alates COVID-19 pandeemia algusest 2020. aastal eraldanud liikmesriikidele vastupanuvõime suurendamiseks ning sotsiaalse ja piirkondliku lähenemise edendamiseks üle 160 miljardi euro.

EL on pidevalt rõhutanud energiatõhususe meetmete, taastuvenergia arendamise ja turu integratsiooni positiivset mõju meie energiajulgeolekule. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid on olnud ELi jaoks peamine vahend avaliku sektori toetuse pakkumiseks puhtale energiale, eelkõige energiatõhususe suurendamiseks (sh hoonete renoveerimine) ning taastuvenergia ja energiavõrkude arendamiseks. Sellega seoses on ühtekuuluvuspoliitika aidanud liikmesriikidel ja piirkondadel võidelda energiaostuvõimetusega, kärpida kodumajapidamiste energiaarveid ja vähendada samal ajal kasvuhoonegaaside heitkoguseid ning luua kestlikke töökohti ehitussektoris. Venemaa sissetung Ukrainasse on energiajulgeoleku ülimat tähtsust ja kliimanetraalsele majandusele ülemineku vajadust vaid kinnitanud.

Programmide rakendamine edeneb hästi: 2020. ja 2021. aastal kiirenes kulutuste tegemine märkimisväärselt, mis näitab ühtlast positiivset arengut. Kõige värskemad,

2022. aasta 30. septembri andmed rahastamise rakendamise kohta näitavad, et programmitöö tsükli lõpu poole rakendamine kiireneb. Allesjäänud rahaliste vahendite kiire ja hea kasutamine on oluline nii majanduskasvu soodustamiseks ja töökohtade loomiseks kui ka COVID-19 otsese ja kaudse mõju, samuti Ukraina kriisi ja selle energiahindadele avalduva mõju ohjamiseks.

Ajavahemikul 2021–2027 suunatakse ühtekuuluvuspoliitika raames kättesaadavad 370 miljardit eurot jätkuvalt oluliste investeeringute tegemiseks töökohtade loomisse ja majanduskasvu edendamisse, keskendudes kaasavamale Euroopale ning keskkonnasäästlikumale ja vähese CO₂ heitega majandusele.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid on inimeste ja VKEde abistamisel jätkuvalt võimas vahend. Ühtekuuluvuspoliitika on tõestanud oma suurt suutlikkust reageerida erinevatele kriisidele, mis on ELi viimastel aastatel mõjutanud, ja jääda samal ajal pühendunuks pikaajalisele eesmärgile vähendada ELi piirkondade vahelisi erinevusi, edendada sotsiaalset ja territoriaalset lähenemist ning kiirendada ökoloogilist ja digitaalset kaksiküleminekut.